

РОССИЙСКО-АРМЯНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

ГЕВОРГ ЭМИН
СТИХИ

(на двух языках)

ЕРЕВАН
ИЗДАТЕЛЬСТВО РАУ
2019

ՀԱՅ-ՌՈՒՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԳԵՎՈՐԳ ԷՄԻՆ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
(երկու լեզվով)

ԵՐԵՎԱՆ
ՀՈՀ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
2019

УДК 821.19-1 Эмин
ББК 84(5Арм)-5
Э 552

Эмин Г.
Э 552 Стихи: Сборник стихов на двух языках/ Г. Эмин. – Ер.:
Изд-во РАУ, 2019. – 114с.

*Редактор сборника – А.А. Пашаян
Տղրղվածուի խմբագիր – Ա.Ա. Փաշայան*

Данная книга приурочена к 100-летию со дня рождения выдающегося армянского поэта – Геворга Эмина. В ней представлена двуязычная подборка лирических стихов в переводе известных поэтов и переводчиков. Книга предназначена широкому кругу читателей

Գիրքը նվիրված է Գևորգ Էմինի ծննդյան 100-ամյակին: Այն նշանավոր գրողի բանաստեղծությունների երկլեզվյան հատընտիր է, որը թարգմանել են հայտնի բանաստեղծներ և թարգմանիչներ: Նախատեսված է ընթերցող լայն շրջանների համար:

УДК 821.19-1 Эмин
ББК 84(5Арм)-5

ISBN 978-9939-67-234-2
© Издательство РАУ, 2019

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Մեզանից մեկը	10
$2X2=5$	14
Գիտե՞ք, ինչպես են որսում կապիկին... ..	18
Ես ուզում եմ, որ հասկանա՛ք... ..	20
Բանաստեղծի բախտը.....	24
Գալիլիին.....	28
Մեկն ինձ ասի... ..	30
Գիշերային կաբարետում	36
Երգ, գրված ինքն իրեն.....	40
Ես ուզում եմ խոսքե՛ր գրել... ..	42
Խաղո՛ւմ էին դաշտերում աղջիկները պարմանի... ..	46
Դու հյո՛ւր ես եկել... ..	48
Չյո՛ւն է գալիս... ..	50

СОДЕРЖАНИЕ

Яблоко	11
$2 \times 2 = 5$	15
Знаете, как ловят обезьян?	19
Хочу, чтоб поняли меня	21
Ars poetica	25
Грядущему	29
Спросили вы меня иль не спросили	31
Песня пьяного	37
Девушка по улице идет	41
Я написать хочу слова	43
Три девочки в траве	47
Ты бы в гости ко мне пришла	49
Снег по улице летает	51

Քո ինչի՛ն էր պետք այս հաղթանակը... ..	54
Հաճախ կծկվո՛ւմ եմ գաղտնի ցավից... ..	56
Անջատումից հետո	58
Կանաչ աչքերով կնոջը.....	60
Զիե՛ր.....	66
Վարսավիրանոցում.....	70
Այս տարիքում.....	82
Դու մի՛ նայիր.....	88
Երագում տեսա՝ Մուղնու հին վանքում... ..	92
Աշտարակ գյուղում.....	96
Երգ երգոց	100
Կանգնել ու անթարթ իրա՛ր ենք նայում... ..	106
Ծերունիներին «Բարի լո՛ւյս» ասա... ..	110
Ավելի՛ կարճ բառ, քան «ո՛չ»-ն ու «այո՛»	112

Ну зачем победа тебе, скажи?.....	55
Я не могу. С меня довольно.....	57
Теперь осталось самое простое	59
Женщине с зелеными глазами	61
Ах, лошади	67
В парикмахерской.....	71
В этом возрасте	83
Волшебник	89
Над древними рукописями.....	93
Деревня пахнет виноградом.....	97
Я – армянин.....	101
Моя гора	107
Памяти отца	111
Короче слов, чем «да» и «нет»	113

Մեզանից մեկը

Նա ձեռքն է առնում խնձո՛րը կարմիր
Եվ հազար մի՛ տք է
Նրա իմաստուն
Ուղեղում ծագում. –
«Երևի հենց այս խնձո՛րն էր կարմիր,
Որ ծառից ընկավ,
Երբ... Նյուտոնը իր օրենքը գտավ...
Այս խնձո՛րն էր,
Որ օձը նվիրեց մեղսոտ Եվային,
Եվան՝ Ադամին,
Երբ կիրքը առավ ոգի ու մարմին,
Եվ Ադամի՛ն էր Եվան փափագում...
Որ այս խնձո՛րը
Խնձո՛ր չէ միայն,
Այլ... կռվախնձո՛ր.
Որ, այո՛ ,
Կա և... Ադամախնձո՛ր.
Որ խնձո՛ր նետեց Խանդուր խաթունը
Սասունցի Դավթին
Իր սիրո ժամին.

Яблоко

Пылает яблоко на блюде,
Сочатся капли сквозь надрез,
Над ним о вечности и чуде
Ты философствуешь,
мудрец...

«О, яблоко!

Его нейтроны
Познания силу обрели,
Как бомбы,
яблоки
Ньютона

Дубасили
по лбу
земли!

Его змея дарила Еве,
Мир торжествующий гудел,
Когда на гнущихся
Деревьях

Нагнулись
яблоки грудей!
Оно самой земле подобно,
В нем дьявольская красота,
И солнце прячется под облако,

Որ խնձորն իր մեջ ունի... վիտամի՛ն.
Որ, չեմ հիշում՝ ո՞ւմ,
Պարիսը սիրո խնձո՛ր է նետել.
որ... »

Ի՛նչ միտք ասես,
Նրա իմաստուն գլխում չի՛ ծագում,
Բացի այն պա՛րզ ու հասարա՛կ մտքից,
Թե կարելի՛ է
Եվ պե՛տք է նաև
(Ամենի՛ց առաջ), –
Խնձորը... ուտե՛լ:

Как яблочко
 под сень листа.
О, яблоко!..
 О, знак раздора!
О, яблоко!..
 О, суть чудес!..
В сказаниях,
 как метеоры,
Семь яблок
 рушатся
 с небес.
Оно содержит... витамин...»
Твой интеллект неутомим –
Он хитроумен, словно сеть,
Он полон аксиом недужных,
Кроме единственной
 и нужной –
Взять это яблоко
 и... съесть.

Перевод А. Вознесенского

2X2=5

Բայց ես ինչո՞ւ եմ մեղավոր,
Երբ հենց ա՛յ չք եմ բացել կյանքում,
Ինձ կրկնե՛լ են գիշեր ու զօր
Եվ ցույց տվել ամեն գրքո՛ւմ,
Թե միշտ՝
«Երկու անգամ երկու՝ չո՛րս է անում...»

Այդ ասել են տարրականո՛ւմ
Եվ երբ... դիպլո՛մ եմ ստացել.
Երբ սերտո՛ւմ ես միշտ դա՛սը նույն,
Հե՞շտ է, կարծում ես կասկածե՛լ,
Ի՛նչ կասկածել՝
տեսնել աչքո՛ւլ,
Ամե՛ն քայլի, ամե՛ն բանո՛ւմ,
Որ այդ «երկու անգամ երկուն»,
Ոչ թե չո՛րս,
Այլ... հի՛նգ է անում...

Այո՛, այո՛, հի՛նգ է անում,
Թեկուզ պայթե՛ս նստած տեղում.

2x2=5

Так в чем я все же виноват?
Когда повсюду все подряд,
Едва я родился, едва
Я осмотрелся в мире, –
Твердили мне про дважды два,
Что дважды два – четыре.

Все это – в школе я учил,
На том – диплом я получил.
Легко ли – кругом голова! –
Вдруг выяснить воочию,
Что все, что ты не год, не два
Зубрил и днем и ночью, –
Пустые, шаткие слова,
И как тут ни крути,
Но сплошь и рядом
Дважды два
Равняется... пяти!

Да, да, пяти, я вам скажу, –
Пяти!.. Хоть стой, хоть падай.
Но я в руках себя держу,
Я из себя не выхожу,

Եվ իմ սիրտը էլ չի՛ նեղվում,
Միտքս երբեք էլ չի՛ շեղվում,
Երբ պատահում է, որ կյանքում,
Այդ նույն «երկու անգամ երկուն»,
Մեկ-մեկ նաև... չո՛րս է անում.
...Չէ՞ որ ամեն օրենք

նաև

Բացառությա՛մբ է ամրանում:

Геворг Эмин

Не чувствую досады,
Не кипячусь, даже когда
Случится вдруг, что дважды два,
Как в годы детские, опять
Четыре, а не пять...

Ведь исключением испокон
Лишь подтверждается закон...

Перевод Е. Николаевской

Գիտե՞ք, ինչպես են որսում կապիկին...

Գիտե՞ք, ինչպես են որսում կապիկին. –

Նեղլիկ բերանով կժի հատակին

Շաքա՛ր են դնում.

Կապիկն, իր թաթը ագահ ներս տանում,

Շաքարը սեղմած բոռ ննջք է անում

Եվ ուրախանո՛ւմ. –

Բայց, ինչքան ջանո՛ւմ,

Չի* կարողանում լքել թակարդը. –

Թաթը բա՛ց անի՝ շաքա՛րը կընկնի,

Շաքարը պահի՝ դուրս չի՝ գա թաթը...

Այդպե՛ս են ահա որսում կապիկին.

Բայց մեր ի՛նչ գործն է.

Չե՞ որ մենք... մա՛րդ ենք:

* * *

Знаете, как ловят обезьян?

На дне узкогорлого кувшина сахар
укладывается,
Обезьяна жадную лапу сует в кувшин,
Хватает сахар
И радуется.

Но, как бы она ни старалась,
Не может она
вытащить лапу,
В кувшин вложенную:
Разожмется кулак – сахара нет,
А кулак с сахаром вытащить
Невозможно.
Вот как обезьяну за лапу ловят в сосуде.
Но какое нам дело до этого?
Мы же... люди!

Перевод Л. Мартынова

Ես ուզում եմ, որ հասկանա՛ք...

Ես ուզում եմ, որ հասկանա՛ք,
Թե երբ ճախրո՛ւմ է երկնքում հպարտ բազեն,
Այդ չի՛ անում նրա համար,
Որ հավերին վի՛շտ պատճառի.
Ոչ էլ դիտմա՛մբ,
Ոչ էլ հատուկ նպատակն՛վ.
Այլ, սոսկ նրա՛ համար, հոգի՛ս,
Որ... բազե՛ է բազեն ծնվել...

Ես ուզում եմ, որ հասկանա՛ք,
Թե այն ամե՛նն,
Ինչ հավերին ծա՛նր է թվում,
Կամ թվում է անհնարի՛ն,
Բազեն անում է հենց այնպե՛ս,
Բազեն անում է ինքն իրե՛ն
Եվ ո՛չ միայն ճիգ չի անում,
Այլև... հաճո՛ւյք է ստանում...

Ես ուզում եմ, որ հասկանա՛ք
Եվ չփորձե՛ք,

* * *

Хочу, чтоб поняли меня,
Что сокол над землей парит
Не потому, что наказать
Желает он болтливых кур,
Не по расчету и злобе,
Без злого умысла. Да, да...
Он просто соколом рожден,
Он просто сокол.
Он живет.

И все, что курице невмочь,
Он делает легко-легко,
Не мучаясь, шутя-шутя,
Ну просто так, само собой.
Парит, как будто бы творит,
И камнем падает – живет,
И наслаждается, живя.

Хочу, чтоб поняли меня.

И если в звонких небесах
Не удастся вам парить,
Парить, как будто бы царить,—
Не проклинаяте целый мир,

Եթե հավ եք՝ ճախրեք վերև,
Իսկ եթե դա չի՝ հաջողվում՝
Ողջ աշխարհն ու ձեզ անիծե՛ք,
Կամ բազեին
Նենգ գնդակով ներքև՝ գցեք...

Որ չփորձե՛ք,
Եթե հա՛վ եք՝ զուր հույս դնել,
Թե չեք ճախրում նրա՛ համար,
Որ ծո՛ւյլ եք դուք,
Նրա համար, որ չե՛ք ջանում,
Սեզ լեռները չե՛ք բարձրանում,
Չունե՛ք հարմար մի թառ կամ տուն,
Կամ... «ձեզ վրա չե՛ք աշխատում...».

Որ չփորձեք կրթել... հավի՛ն,
Եվ, եթե կաթ չե՛ք ստանում,
Չվշտանա՛ք...

...Դեռ շա՛տ բան կա հասկանալու,
Բայց ուզում եմ,
Որ գեթ այս մե՛կը հասկանաք:

И время, и самих себя,
Не ставьте соколу силки
И соколу не цельтесь в грудь
По-воровски, из-за угла.
Все проще – стало быть, сложнее.
И нужно многое понять.
Иные курицу доят,
А молока все нет и нет...

Хочу, чтоб поняли меня.

Перевод Б. Окуджавы

Բանաստեղծի բախտը

Ի՛նչը ինձ թուվեց, որ ես մոռացա՛ծ,
Խաղընկեր ու դաս,
Ճամբար ու սուլիչ,
Մի իսկ դճ պատանի՝ բանաստե՛ղծ դարձա,
Դողդոջ մատներով բռնեցի գրիչ,
Որ, գերզգայուն հոգուս տակ կքած,
Ուսերիս առած բե՛ռն անտանելի,
Կոչվեցի կյանքում ամեն ինչ զգալ՝
Տեսնելով անգամ... անտեսանելին...

Թեթև՝ էր այնքան սկիզբն այս գործի,
Նախերգը այնպես գերո ղ ու դյուրթո ղ,-
Երբ ե՛րգ էր դառնում ամեն շող ու ծիլ,
Եվ ամեն շշուկ՝ դառնում քառատո՛ղ,-
Ի՛նչ իմանայի, թե երդո՛ւմ է սա,
Եվ դժնի մի պա՛րտք՝ աշխարհին համայն,
Որ ողջակե՛զ է պահանջում մուսան,
Եվ կյանքըս քի՛չ է հատուցման համար...

Я сам не знаю, что это такое
 Меня столкнуло с торного пути,
 Но я забыл о счастье и покое,
 Чтобы путем поэзии пойти.
 Любою болью времени болея,
 Я беды мира на плечи взвалил.
 Все, что достойно жалости,—

Все, что любви достойно,—

Безоблачно счастливым был пролог,
За белым мотыльком мечты

А он предупредить меня не мог!

Он знал, куда летит,—

и не признался!

Куда меня все это завело?

Служение поэзии похоже,

АЛХИМИКИ,

на ваше ремесло!

Ненастной ночью

или днем погожим

Ինչպե՛ս չհիշի իմ սիրտն ակամա,
Ալքիմիկոսնե՛ր, ձեր ջա՛նքը կրկին.–
Երբ մարդ, հայացքը կրակին գամած,
Թվում է, ահա՛ , կգտնի՛ ոսկին,
Երբ ծո՛ւխ է դառնում ամեն ինչ արագ,
Ծանր, խեղդող ծուխ ծծմբաքարի,
Երբ վերջին հույսի բոցը թո՛ւյլ, բարա՛կ,
Գիտես, որ կրկին պիտի գուր մարի՛ ,

Երբ գիտե՛ս, գիտե՛ս, որ չկա ոսկին,
Բայց, ծխից ինչքան աչքերըդ մթնե՛ն,
Պիտի վա՛ռ պահես կրակը կրկին
Եվ որոնմա՛ն մեջ լոկ հանգիստ գտնես...

Перевод Б. Слуцкого

Գալիքին

Օգնի՛ր ինձ կյանքում ուղի՛ դ ընթանալ, –
Եթե քնած եմ՝ քնից արթնանալ,
Թե դուռը բաց է՝ իզուր չբանալ,
Եղածով երբեք չհանգստանալ

Եվ չասե՛լ, թե իմ արածն արեցի՛ :

Չասե՛լ, թե ամբողջ սրտով սիրեցի,
Չասե՛լ, թե արդեն փառքին տիրեցի,
Դեռ երգը մտքում՝ չասե՛լ գրեցի,
Դեռ քարը հանքում՝, չասե՛լ կրեցի,
Առանց հիմք չասե՛լ, թե տուն շինեցի

Եվ վայելում եմ տունըս բախտավոր:

Զթվա՛լ արդար՝ եղած մեղավոր,
Մեղավոր պահին՝ հանցանքը քավե՛լ,
Քավելու համար չըղձա՛լ հատուցում
Եվ հատուցումով չհպարտանա՛լ...
Օգնի՛ր ինձ լինել և ոչ թե թվալ,
Օգնի՛ր ինձ կյանքում ուղի՛ դ ընթանալ:

Грядущему

Помоги же мне не ошибаться:
Если сплю – пораньше просыпаться,
Если делом занят – не лениться,
Если дверь открыта – не ломиться!
Помоги несделанное дело
Не принять за счастье без предела.
Помоги мне! Дай большое право
Не кричать о славе прежде славы.
Если в сердце я стиха не выносил,
Ты не дай, чтоб на бумаге выписал.
Если камня из скалы не выломал –
Не хвалился бы, что стены выложил...
Помоги не показаться правым,
Если был я глупым и лукавым.
Дай мне не возжаждать награждения
За ошибки или преступленья.
Помоги мне не казаться –
Быть.
Помоги мне правильно прожить.

Перевод Б. Слуцкого

Մեկն ինձ ասի...

Մեկն ինձ ասի,
Թե ինչո՛ւ եմ այսպես տրտում...

Բայց, չասե՛ն էլ,
Էլի կասե՛մ. –

Հո՛ղ են պեղել եգիպտական մի հին հովտում.
Հո՛ղ են պեղել,
Եվ, չորս հազար տարի առաջ,
Այդ նույն հովտում,
Ի՛նչ եք կարծում, –
Ի՛նչ է եղել
Եվ ի՛նչ է մեզ այսօր հասել...

Հասել են մեզ Չորս հատ... Ռամզե՛ս.
(Մեկը քի՛չ էր, Ապի՛ս աստված...)-
Չորս հատ Ռամզե՛ս,
Իրար նման հզոր ու... բույթ,
Իրար նման արնամոռ լիթ,
Մի հսկա՛ սուտ՝
Այն էլ... չորսով բազմապատկվա՛ծ...

Спросили вы меня иль не спросили,
О чем грущу я, –

расскажу сейчас.

В Египте стены древние отрыли,
И под пластом многовековой пыли –
Что б вы подумали –
Дошло до нас?

До нас дошли
Четыре каменных Рамзеса!
(Хотя б один!)
И в них одно и то ж –
Четыре меры и четыре веса,
Четыре силы и четыре злобы –
Четырежды умноженная ложь.
Но ведь четыре тыщи лет назад
Стихи слагали,
Плакали, любили,
Вино из жбанов глиняных цедили,
И погибали, и негодовали,
Творили, созидали и мечтали,
И жил народ, стоял великий град,
Тесали камни, строили из леса...
А что до нас дошло?

Բայց այն դարո՛ւմ,
Այն ժամանա՛կ,
(Օ՛, պատմության դաժան հանա՛ք...),
Քանի՛ սն անմահ երգ են ասել,
Քանի՛ սն ահեղ ծովեր սանձել,
Նեղոսի մոտ այգի ջրել,
Պապիրուսի վրա գրել,
Սֆինքս ու բուրգ շինել քարից,
Գինի խմել կավե գավից.
Ժողովո՛ւրդ ու ա՛զգ է եղել,
Պալա՛տ շինել, շիրի՛մ պեղել,
Աստղերի հետ խոսե՛լ-ասե՛լ...
Եվ մեզ... ա՛յս է միայն հասել. –

Չորս փարավո՛ն դարանակալ,
Չորս հատ դահիճ ու բռնակալ,
Որոնք, իրենց ժամանակին,
Որպես միա՛կ կուռք ու բազին,
Մազլե՛լ են արքայական
Պատվանդանին արյունաներկ,
Մինչև նրանց,

Угрюмый взгляд, –
Дошли четыре каменных Рамзеса!
Четыре зла,
Четыре палача,
Четыре были или небылицы,
Торчавшие на площадях столицы
Тому четыре тыщи лет назад...

...Вот так-то, друг!

Перевод Д. Самойлова

Գևորգ Հմի՛ն

Չորս հազար ձիգ տարի հետո,
Մարդկությունը փորե՛ր-հանե՛ր
Եվ դե՛ն նետեր,
Թե՛ թանգարա՛ն,
Կամ դամբարա՛ն պատվով տաներ...

...Էսպես բանե՛ր:

Геворг Эмин

Գիշերային կաբարետում

Հիմա ամեն ինչ մե՛կ է ինձ համար.
Չե՞ որ ամենից սարսափելի վերջն
Ավելի լավ է՝ անվերջ սարսափի՛ց.
Ի՛նչ կուզի լինի՝ միայն շո՛ւտ լինի.
– Մատուցո՛ղ, գինի՛:

Մոխիրը՝ գոհի
Խառնվե՛ց արդեն մոխիրին դահճի.
Հո՛ղ էր ամեն ինչ՝ վերածվեց հողի՛.
Եվ էլ չի՛ գատվում
Ձա՛յնը խեղդվողի
Ձայնից խեղդողի՛.
– Գարսո՛ն, մի օղի՛:

Էլ ոչ վախճա՛ն է մնում,
Ոչ սկի՛զբ.
Կտեսնե՞նք վերջն ու վախճանը իսկի՛.
Եվ կա՞ մեկը, որ անցյալն իմանա՛,
Գալիքը հսկի՛.
– Boy, մի թունդ վի՛սկի.

Песня пьяного

Мне все равно. Стакан – без дна.
А ожиданье катастрофы
Страшнее плахи и острога.
Скорее бы!
– Гарсон, вина!

Смешалось все.
Хрипит палач?
Или задушенного глотка?
Все станет прахом – плачь не плачь...
– Любезный, водки!

Что есть начало? Что финал?
Разбит фонарь
 на божьей вышке.
Подцепишь в сумерках фингал,
Один исход – надратся свински...
– Кельнер, ви'ски!

Дубасит ядовитый дождь.
От этой страшной москательной
И после смерти не уйдешь...
– Малец, коктейля!

Արդեն իջնո՛ւմ է
Մայթերի վրա ու տանիքների,
Այն աստմաբեր անձրև ը թունոտ,
Որ մեր շիրմի՛ն է իջնելու թել-թել.
– Քե՛ լներ, մի կոկթե՛յլ...

– Օղի՛ բեր,
Գինի՛,
Կոկթե՛յլ ու վիսկի՛,
Եվ ջազի աղմուկ՝
Անվե՛րջ,
Անսկի զբ...

Геворг Эмин

– Вина мне!
Виски!
И коктейлей!!!
И джаза визгов оголтелых...

Перевод А. Вознесенского

Երգ, գրված ինքն իրեն...

Մի աղջիկ է քայլում մայթով,
Այնպես թեթև՝, գերո՛ղ այնպես,
Ժպտո՛ւմ սիրո խոստումի պես.

Կարծես թևով՝ ոչ թե ոտքով –
Ես սուրո՛ւմ եմ նրա հետքով,
Ինձանից ու աշխարհից գոհ...

Ինչո՞ւ տխրել, ինչո՞ւ լռել,
Երբ աշխարհը լա՛յն է ու մեծ,
Եվ... նրա պես ժպտո՛ւմ է մեզ.

Երբ կարող եմ նրան սիրե՛լ,
Երգե՛ր գրել նրա մասին,
Քայլե՛լ նրա հետ միասին...

Թող լո՛ւյս լինի այսօր, նվա՛գ,
Ով անցորդներ– ո՛ւր էլ գնաք,
Թող չլինի՛ ոչ ոք՝ տրտում.

Մի աղջիկ է քայլում մայթով,
Եվ, խոստումով ու հավատով,
Իմ հոգո՛ւ պես կյանքին ժպտում:

* * *

Девушка по улице идет,
Напевает девушка, шагая,
Славная, веселая такая.

Я услышал: девушка поет –
И пошел по улице нагретой
Вслед за ней, за песенкою этой.

Ну зачем грустить, скажите мне,
Если мир широк и бесконечен;
Пусть я даже ею не замечен –

Я иду за нею в тишине.
Я могу сложить стихотворенье
Про ее улыбчивое пенье.

Эй, побольше свету, фонари!
Эй, прохожий, веселей смотри!
Как погода нынче хороша,..

Девушка по улице идет,
Девушка смеется и поет,
Как моя душа.

Перевод В. Соколова

Ես ուզում եմ խոսքե՛ր գրել...

Ես ուզում եմ խոսքե՛ր գրել
անձրևի երաժշտության համար.
Հանգավորե՛լ եմ ուզում աշնան քամին.
Ուզում եմ նվագել այն ե՛րգը,
Որ խշշո՛ւմ են աշնան ծառերը
Եվ... Բերանացի՛ անել ջրի կարկաչը:

Նկարել եմ ուզում ա՛յն,
Ինչ գծում է բարդին երկնքի ֆոնին.
Քանդակե՛լ,
Ինչպես քամի՛ն է աղջիկների մարմինը քանդակում.
Եվ հասկանալ ա՛յն,
Ինչ այսքա՛ն սիրելուց,
Այսքա՛ն ասելուց
Ու լսելուց հետո,
Դեռ օտա՛ր ու անհա՛յտ է մնում քո հոգում...

Քո հոգում,
Որ շրջապատում է ինձ,
Ինչպես այս երկի՛նքը,

Я написать хочу слова на музыку дождя,
Зарифмовать порывы ветра,
Найти мелодию легчайших дуновений,
Что слышатся в лесах порой осенней,
И вслух читать речитатив ручья.
Я рисовать хочу, как тополь тонкой кистью
Рисует в небе все, что скажут листья,
Хочу лепить движение и трепет,
Лепить, как ветер встречных женщин лепит,
Хочу понять все то, что после стольких дней,
и стольких слов,
и стольких слез

Неясно для меня в душе твоей.
В твоей душе, которой я объят,
Как этим небом, ветром и дождями,
И рощами, что тихо шелестят,
И речками, что шепчут меж камнями,
И прихотью тропинок, что всегда
Меня к тебе ведут как бы случайно –
К тебе, чья речь близка мне и чужда,
Как речь природы, простотой и тайной.

Перевод М. Петровых

Անձրն՝ն ու քամի՛ն,
Այս խշշացող ծառե՛րը,
Կարկա՛ չն այս ջրի
Եվ, ինձ քեզ մոտ բերող
Այս ճամփանե՛րը մանեման, –
Եվ որի լեզուն, ավա՛դ,
Անձանո՛թ ու օտա՛ր է ինձ համար,
Նրանց պարզ
Ու այնքա՛ն գաղտնալից լեզվի նման:

Геворг Эмин

Խաղո՛ւմ էին դաշտերում աղջիկները պարմանի...

Խաղո՛ւմ էին դաշտերում աղջիկները պարմանի,
Եվ նրանց մեջ մեկը կար,
Որ... սև շուշա՛ն էր կարծես...

(Օ՛, առաջին սիրո տե՛նչ, դեռ անձն՛ ու անմարմի՛ն,
Որի կսկի՛ ծը անգամ՝
Երջանկությո՛ւն է ասես...):

Լողո՛ւմ էին լճակում հարսնացունե՛րն արբունքոտ
Եվ նրանց մեջ մեկը կար,
Որ... շեկ բո՛ց էր ջրերում...

(Օ՛, բնության մեծ խորհուրդ, որ մարմինները կրքոտ
երազներից անմարմին
Դեպի վայե՛ լքն ես հրում...):

Շրջո՛ւմ էին շոգ այգում կանայք պիրկ ու դեռատի
Եվ նրանց մեջ մեկը կար,
Որ... կրծքի տակ զգաց դո՛ղ...

Три девочки в траве –
Три тонких линии,
Одна из них была подобна лилии.
(О, детские мечты!
Они так радужны,
И все печали их – легкие и радостны.)

Три девушки
В пруду вечернем плавали,
Одна из них казалась
жарче пламени.
(О, мудрая природа!
Зелень озими
Собою предвещает зрелость осени.)

Три женщины
В накрапах ливня дробного,
Одна к себе прислушалась –
и вздрогнула.
(О, жизни торжество!
Что ни мгновение –
В ней тайно происходит обновление.)
А дети спят,
И сны им снятся дерзкие.
На старый луг ступают ноги детские.

Перевод Ю. Левитанского

Դու հյո՛ւր ես եկել...

Դու հյո՛ւր ես եկել,
Երբ ես... տո՛ւն չունեմ.
Խնջո՛ւյք ես սարքել,-
Երբ... խնդո՛ւմ չունեմ.

Երա՛զ ես, որ ինձ
Բաժի՛ն է ընկել,-
Բայց քեզ ո՞նց տեսնեմ,
Երբ որ... քուն չունեմ:

Геворг Эмин

* * *

Ты бы в гости ко мне пришла,
Не была давно у меня.
Горе песней бы прогнала –
Прижилось оно у меня.

Вьется горлица в тишине
Над оконницей у меня.
Я б увидел тебя во сне,
Да бессонница у меня.

Перевод В. Звягинцевой

Ձյո՛ւն է գալիս...

Ձյո՛ւն է գալիս,

Ձյո՛ւն է գալիս.

Եվ մի աղջիկ, մայթում խավար,

Քայլո՛ւմ է ու անձայն լալի՛ւս...

Ինչո՞ւ է նա այդպես լալի՛ւս...

Ու մոլորված գնում–գալի՛ւս,

Նոր տարվա օրն այդ խանդավառ.

Գուցե նրա հե՛րթն է գալիս

Զգալո՛ւ, որ կյանքը, ավա՛դ,

Հաճախ նաև... վի՛շտ է տալիս.

Դրա համար էլ նա՝ լալի՛ւս,

Ձյունն ու արցունքը կո՛ւլ տալիս,

Դեգերո՛ւմ է մայթում խավար.

Եվ կարծում է հավանորեն,

Թե էլ չի՛ գա բախտը նորեն

Եվ... անցե՛լ է անդառնալի...

* * *

Снег по улице летает,
Он летает, тихо тает,
Тихо девушка бредет,
Слезы горькие глотает.
Отчего ее шатает?
Отчего она глотает
Снег и слезы в Новый год?
Ей узнать пришел черед,
Как порою жизнь пытается
И как счастья не хватает...
Потому-то и бредет,
Слезы горькие глотает,
Ветер варежкой хватает
И, наверное, считает –
Счастье больше не придет...

Все, как этот снег, растает,
Все, как этот снег, пройдет...

Перевод Е.Евтушенко

Գևորգ Հմին

Որտեղի՛ց այդ գիժն իմանա,
Որ ամե՛ն ինչ, այս ձյան նման,
Գալի՛ս է, որ հալվի՛ – գնա՛ ,
Եվ գո՛ւր է նա այդպես լալիս...

Ձյո՛ւն է գալիս...

Геворг Эмин

Քո ինչի՛ն էր պետք այս հաղթանակը...

Քո ինչի՛ն էր պետք այս հաղթանակը.
Ինչո՞ւ շարժեցիր հույզիդ բանա՛կը. –
Հեծելագո՛րը հաճո խոսքերի,
Հետախույզ գո՛ւնդը հարց ու փորձերի,
Գորշ հետևա՛կը քո համառության,
Ծխածածկույթը մերժման տխրության,
Խանդի դիրքերի ոլո՛ր-մոլո՛րը... –
Ասա՛ , ինչի՛ դ էր պետք այդ բոլորը,
Երբ դու անառիկ այս սիրտը գերել՝
Սակայն չե՛ս սիրում և չե՛ս էլ սիրել,
Երբ անձնատո՛ւր է նա վաղուց եղել,
Իսկ դու... ձանձրությից արդեն սրտնեղե՛լ,
Ե՛տ ես քաշում քո հաղթած բանակը...

Քո ինչի՛ն էր պետք այս հաղթանակը:

Ну зачем победа тебе, скажи?..
Вот ты войско вывел на рубежи.

Комплиментов конница мчится слева,
и ложатся справа снаряды гнева,

и пехота упрямства ползет из леса,
и тоски дымовая висит завеса,

и готовы для ровности блиндажи...
А зачем победа тебе, скажи?

Ее сердце приступом взял, разбил –
а ведь ты никогда ее не любил.

Все ровней разбитого сердца стуки –
ну, а ты зеваешь уже от скуки

и готовишь новые рубежи...
Для чего победа тебе, скажи?

Перевод Ю. Левитанского

Հաճախ կծկվո՛ւմ եմ գաղտնի ցավից...

Հաճախ կծկվո՛ւմ եմ գաղտնի ցավից...
Ինչո՞ւ է ցավում,
Ի՞նչն է ցավում. –
Փնտրո՛ւմ եմ, փնտրո՛ւմ տազնապալից
Եվ վախով զգո՛ւմ ու հասկանո՛ւմ,
Որ ցավում է այն տե՛ղը վերքոտ,
Որտեղ եղել է քո սերը սուտ,
Մե՛ր, որ կտրե՛լ եմ ես իմ ձեռքով,
Հանգիստ գտնելու տենչանքով զո՛ւր...
.

Այդպես զինվո՛րն է զգում հանկարծ, –
Պա՛րզ, շոշափելի՛ և անկասկա՛ծ,
Մատների խաղը իր ա՛յն ձեռքի,
Որ... կտրվե՛լ է վաղուց արկից:

* * *

Я не могу.
С меня довольно!
За что мне эта боль дана?
И нет любви,
а больно,
больно,
Как будто есть еще она.
Любовь,
ты мстишь мне за утрату!
Так, через много-много лет,
Болит ночами у солдата,
Болит рука,
которой нет.

Перевод Е. Евтушенко

Անջատումից հետո

Հիմա մնում է հասարակ մի բան՝
Հավատա՛լ, որ դեռ... ձգվո՛ւմ է ճամփան,
Սանձե՛լ խենթ սրտիս ընթա՛ցքը վայրագ,
Մոռանալ ձեր տունն ու մայթը բարակ.
Էլ քեզ հիշելիս «ջա՛ն» չմրմնջալ,
Քեզ հանդիպելիս՝ ուրախ չճչա՛լ,
Քեզ կարոտելիս՝ անքուն չմնալ,
Քեզ երագելիս՝ իսկույն արթնանալ.
Հավատա՛լ, որ կան և ուրի՛շ... կանայք,
Չկոչե՛լ նրանց... անունով քո թանկ.

Եվ, եթե կրկի՛ն քեզ մտաբերեմ,
Այդ մասին երբե՛ք էլ երգ չգրեմ:

Теперь осталось самое простое:
Поверить, что дорога впереди,
Проститься с этой комнатой пустою
И сердца стук сдержать в своей груди.

И если вспомню – милой не назвать,
И если встречу – снова не позвать,
Коль затоскую – сразу сном забыться,
Во сне увижу – сразу сон прогнать,
Попробовать в кого-нибудь влюбиться –
И именем твоим не называть...

И если все ж тебя я вспомню снова,
Нигде о том не говорить ни слова.

Перевод Е. Николаевской

Կանաչ աչքերով կնոջը

Ողջն արա՛ց եղավ ու... հանկարծակի՛. –
Եվ, աչքըս բացե՛մ,
Թե փակե՛մ, անգի՛ն, –
Ա՛ջ կողմ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ,
Ձա՛խ կողմ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ,
Առա՛ջ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ,
Ետն՝ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ,
Եվ ոչ հնա՛ր կա,
Ոչ ե՛լք, ոչ հանգի՛ստ...

Ես ասացի. «Ի՞նչ է սա».
Դու ասացիր՝ «Ծո՛վ է...
Զգո՛ւյշ, պոե՛տ, – ասացիր, –
Խեղդվես՝ փրկողն ո՞վ է...
Քանի ո՛ւշ չե՛ – հեռացի՛ր...»

Եվ քրքջա՛ց ծովը:

...Նա ամեն վայրկյան իր գո՛ւյնն էր փոխում,
Ժայռին դիպչելով մոնչո՛ւմ էր խուլ,

Женщине с зелеными глазами

И что со мной случилось —
не пойму!
Куда я ни поеду,
ни пойду,
И справа вы —
зеленые глаза,
И слева вы —
зеленые глаза,
И позади —
зеленые глаза,
И впереди —
зеленые глаза...
Как на обрыве, грозном
и крутом,
Я жмурюсь —
Все зеленое кругом!
А ты смеешься:
«Испугался,
да?
Ты что —
не видел моря никогда?!
Суда в нем пропадают без следа.
Гляди,
какая темная вода!»
И я увидел на камнях цветных

Մարսափում՝ ինքն իր... չեղյա՛լ սարսափից
Եվ խաբում իրե՛ն.

բայց ինձ չէ՛ր խաբի...

Ես ձեռքով մի կողմ տարա փրփուրը, –
Ասի. «Մի՛ խաբի, դու մաքուր ջո՛ւր ես...».
Նետվեցի նրա ընդերքը մթին,
Սանձեցի նրա տարե՛րքը խրթին,
Մարգարի՛տ գտա նրա հատակում.
Եվ նա, հևալով ավազոտ ափում,
Փլվե՛ց ոտքիս տակ ու ծանր շնչեց,
Փրփուրը շո՛յեց ինձ ափով իր ջերմ,
Ծովի գորշ գույնը փոխվեց կապույտի,
Կանաչի՛ փոխվեց կապույտը մթին
Եվ կանա՛չ–կանա՛չ աչքերի խորքում
Ես բա՛խտըս գտա
Ու մտա խոր քուն...

...Իսկ նա, դեռ ծովի նման հառաչո՛ւմ,
Մերթ լալի՛ս էր ու մթնում ինձ կանչում,
Մերթ ժպտո՛ւմ էր ինձ կիսաբաց շուրթով,
Ինչպես արևը՝ մրրիկից հետո,

Медуз,
 бессильно тающих на них,
И я увидел у замшелых глыб
Обломки досок,
 выброшенных рыб,
И море,
 волны к берегу гоня,
Нечистой пеной обдало меня!
Но, не поддавшись хитрости такой,
Я эту пену отстранил рукой
И, пену отряхнув с руки,
 шагнул
В туманный холод
 и туманный гул.
И море стихло,
 выпрямившись вдруг,
В нем были и смущенье и испуг.
И, засмеявшись,
 я сказал тогда:
«Ты не обманешь —
 чистая вода!»
...Ко мне припав средь звездной
 темноты
От счастья,
 словно море,
 плачешь ты,

Գո՛հ, որ գտե՛լ է ինքն իրեն նորից
Եվ փրկե՛լ եմ ես նրա՛ն... իրենի՛ց...
...Ողջն արա՛գ եղավ ու... հանկարծակի՛. –
Եվ աչքըս բացե՛մ,
Թե փակե՛մ, անգի՛ն,
Ա՛ջ կողմ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ,
Ձա՛խ կողմ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ,
Առա՛ջ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ,
Ետն՛ եմ նայում, – աչքե՛ր են կանաչ, –

Բայց հա՛շտ է հոգիս,
Խաղաղ ու հանգի՛ստ.

Մարի՛ր լույսն, անգի՛ն. ու դուռը փակի՛ր...

...Ես հարցրի. «Ո՞վ ես դու».

Ասացիր – «Քո ծո՛վն եմ»,

Ասի. «Ինչո՞ւ ես տրտում».

Ասացիր – «Գինո՞վ եմ».

Ես ասացի. «Խավարը թավի՛շ է ու սն՛ է...».

Դու ասացիր – «Չե՞ս տեսնում, սրանք իմ վարսե՛րն են...».

Եվ, խավարում, ծովի պես, հառաչո՛ւմ էր սերը:

Припоминая все,
 как в полусне,
Смущенно улыбаешься ты мне.
Так море улыбается светло,
Забыв о том,
 что к скалам нанесло...
Ты думала, что пена –
 это ты,
В тебе открыл я столько чистоты!
И в глубине твоих зеленых глаз
Тебя
 я от тебя самой же спас...
Блестят глаза,
 и каждый –
 как слеза...
Какая б в жизни ни была гроза,
И справа вы –
 зеленые глаза,
И слева вы –
 зеленые глаза,
И позади –
 зеленые глаза,
И впереди –
 зеленые глаза...

Перевод Е. Евтушенко

Ձիե՛ր...

Ձիե՛ր,
Ինչքան գեղեցի՛կ եք դուք,
Ինչքան բնակա՛ն
Եվ ինչքան... մա՛րդ.
Ինչքա՛ն ավելի խելոք
Ինձնից ու այս աղջկանից,
Որը մե՛ղք է
Եվ տանջում է թե ի՛նձ,
Թե իրե՛ն...

Կանգնե՛լ եք բաց դաշտում,
Դեմ-դիմաց,
Եվ դունչը դրած իրար բաշի,
Նայում եք աշխարհին ու իրար,
Թա՛ց,
Մե՛ծ,
Ու խելո՛ք աչքերով.
Եվ ոչինչ չե՛ք ասում,
Չե՛ք խոսում. –
Ոչ սե՛ր եք բացատրվում,

* * *

Ах, лошади,
Как вы красивы, лошади,
Как естественны и человечны лица
Кобылицы или коня.
Во всяком случае,
Вы явно разумнее
Меня и этой красивой женщины,
Которая мучает
Себя и меня.

Ах, лошади,
Вот стоите вы в поле
Под летним небом,—
В котором совсем недавно
Прогрохотала гроза,—
Как спокойно и кротко
Смотрят на мир
И в глаза друг другу
Ваши большие и влажные,
Умные ваши глаза!

Вы молчите,
Не ссоритесь,
Не выясняете отношений,

Գևորգ Հմի՛ն

Ոչ էլ դառնացնում
Առանց այն էլ դա՛ռն անջատումը՝
Նուրբ հեզնանքո՛վ,
Կռպիտ կատակո՛վ,
Կամ սի՛րտ մաշող հաշվեհարդարով...

Ինչքա՛ն եմ ես ձեզ նախանձում,
Ձիե՛ր:

Геворг Эмин

Не даете волю
Ни тонкой иронии,
Ни грубым словам...
Ах, лошади,
Милые мои лошади,
Если б вы знали,
Как порой
Я завидую вам!

Перевод Ю. Левитанского

Վարսավիրանոցում

1.

Խոսքը մեկ արած
Չարչարո՛ւմ են ինձ. –
«– Ոտքերդ հանգի՛ստ...» –
Ասում է հայրս՝ սափրված արդեն.
Վարսավիրն էլ թե՛
«– Գլուխդ հերի ք շարժես դետուդեն...».
Սակայն մկրատը խուտո՛ւտ է ածում,
Թափվող մազն՝
Իմ մերկ ծնկները ծակում...

Մկրատի շո՞ղքն է ընկել իմ դեմքին,
Թե՛ իմ ոսկեգույն խոպո՛ պն է կրկին
Հայելու լճի երեսին պարո՛ւմ...

Արն՝ է,
Գարո՛ւն:

2.

Շիկավարս,

В парикмахерской

1
Как будто сговорившись,
 теребят
все взрослые:
 «Ногами ты не дрыгай!
Ни головой и ни рукой
 не двигай!»
Характерец –
 у нынешних ребят!»
Побрит,
 пострижен до меня, отец
ворчит: «Угломонись ты наконец!»
«Не шевелись!» –
 зывает парикмахер,
и хищны надо мною
 ножниц взмахи.
Меня щекочут ножницы безбожно,
и волосы,
 летя неосторожно,
впиваются в открытые колени.
Блеск ножниц на лице.
 Оно – затравлено.
И золотого локона колючко
плывет,
 светясь,

Թխի՛կ վարսավիրուհին
Ածիլո՛ւմ է իմ բեղը՝ նոր ծլած,

Մանրում մազերս՝
Զոռով ե՛տ տված.

Նրա տաք ազդրը քսվում է ծունկիս,
Հրա՛շք է թվում աշխարհը աչքիս,
– Տաք կոմպրե՛ս...
– Արա՛ .
– Լվացո՞ւմ...
– Արա՛ .
– Չորացո՞ւմ...
– Արա՛ .
Ի՛նչ կուզես՝ արա՛...

Եվ, մի... չեղա՛ծ բեղ
Մափրելու համար,
Ես պատրա՛ստ եմ այս
Ճերմակ խալաթով Աստվածուհուն տալ
Ուսանողական թռչա՛կն իմ ամբողջ
Եվ դեռ վրան էլ՝ աշխա՛րհը արար...

по озеру зеркальному.
А на дворе – весна.
Там солнце прыгает
и головой своей, как хочет, двигает...

2
Рыжая пухлая парикмахерша
бреет
 мои проклюнувшиеся усы.
Жесткие волосы напояженные
назад
 зачесывает
 для красы.
Бедро ее теплое,
 к чему-то готовое,
нечаянно
 вдруг задевает мой локоть,
и мир мне кажется чудом,
 которое
можно своими руками потрогать.
Доносится голос откуда-то,
 словно с небес:
«Горячий компресс?» –
 «Давайте компресс».
Так влажно звучит,
 как в тропическом климате:

Մաղո՛ւմ է դրսում
Անձրևը գարնան,
Իմ սև՛ ,
Ի՛մ փայլո՛ւն
Մազերի նման:

3.

Մռա՞յլ է օրը,
Թե՞ ես եմ մռայլ,
Հարբե՛լ եմ ուզում,
Հայհոյե՛լ ու... լա՛լ.

Կայծակի նման
Փայլատակո՛ւմ է մկրատն իմ
«Զը՛խկ» – սև մազ թափվեց,
«Զը՛խկ» – սպիտակ մազ՝
Կեղտո՛ւտ հատակիին...
Դրսում՝ սև՛ անձրև,
Դրսում՝ ճերմակ ձյո՛ւն –
Դեռ չեկա՛ծ ձմեռ
Ու... անցնո՛ղ աշուն...

3 День ли пасмурен?

4.

Թափվո՛ւմ են,
Թափվո՛ւմ մազերը ճերմակ,
Ճերմակ բեղ-մորո լք
Ու զլո՛ւիս ճերմակ,
Ճերմակ վարսավի՛ր,
Գոգնո՛ց ու սավա՛ն,
Հայելին կարծես
Լի՛ճ լինի սառած...
Իսկ դրսում ձյո՛ւն է
Միալար մաղում. —
Այս ի՞նչ նվազ է,
Այս ո՞ւմ են թաղում...

5.

Եվ ասում են, թե
Մա՛զը, —
Մազն ի՛նչ է, —
Աճում է նաև...
(Մեղա՛քեզ, Աստվա՛ծ,) —
Մեռնելուց հետո՛...

77

Գևորգ Հմի՛ն

- Կոմսյրե՛ս,
Լվացո՛ւմ...
- Աստվա՛ծ սիրես,
Թո՛ղ...

Можно сойти с ума,
но седину не сбросить,
полупришла зима...
Полуушла осень.

Падают,
 падают волосы белые,
совсем седые,
 совсем ослабелые.

Белы усы,
и бела борода.
Бела голова,
вся седым-седа.
Белы и халаты
и простыни тут.
Зеркало –
белый замерзший пруд.
И на дворе –
все белым-бело...
Траурной музыкой
слух обожгло.
Качается музыка,
мир накреня.

Գևորգ Հսիկ

Геворг Эмин

Кого хоронят?

Неужто меня?

...Скрежещут ножницы,

ножницы стонут.

...«Вас освежить?» —

«Ради бога, не стоит...»

Перевод Е. Евтушенко

Այս տարիքում

Այս տարիքո՛ւմ
Հանճարներից շատե՛րն արդեն էլ չկայի՛ն, –
Ընկե՛լ էին կովի դիրքում,
Զոհվել դավին կամ արքային,
Զնդա՛ն նետվել մութ ու մռայլ,
Փառքի դափնու վրա ննջե՛լ.
Կամ, տեսնելով,
Որ անգո՛րք են ազատ շնչե՛լ
Եվ ներշնչվե՛լ,
Եվ ներշնչե՛լ –
Վա՛տ տողի պես իրենք իրենց կյանքը ջնջե՛լ...

Այս տարիքո՛ւմ,
Ով դեռ ո՞ղջ է այս տարիքում, –

Թե սիրահա՛ր է մոլեգին՝
Ամուսի՛ն է արդեն դառնում.

Թե դերասա՛ն մի հանճարեղ՝
Արդեն... գործի՛չ թատերական.

В этом возрасте

В этом возрасте
гении уже умирали,
в жаркой битве смерть они находили,
их любовь казнила, их цари карали,
или сами из жизни они уходили,—
когда время их беспощадно било,
когда больше дышать невозможно было.

Этот возраст...
Извечно и повсеместно
он влюбленного делал отцом семейства.
Чемпион, уверенно шедший в гору,
становился тренером
в эту пору.
И актер,
что вышел уже из моды,
режиссером делался в эти годы.
И поэт,
в безвестности прозябая,
превращался попросту в красная
и писал мемуары свои устало,
ибо все уже
воспоминаньем стало.
В этом возрасте,

Թե սպորտի չեմպիոն՝ն ջահել՝
Թիմի մարզի չ սովորական.
Թե փոթորկոտ, ըմբոստ Չարենց՝
Հոդվածագի՛ր ու... ճարտասան,

Եվ... հուշ գրո՛ղ է լոկ դառնում,
Երբ ամեն ինչ հո՛ւշ է դարձել:

Այս տարիքո՛ւմ,
Այս... չարիքո՛ւմ,
Նա՛ է միայն մնում ջահել,
Ով գլուխը բա՛րձր է պահել,
Ով գույները թա՛նձր է պահել.
Նա՛, ում համար ոգեշնչվել՝
Բնական է՝ ինչպես... շնչե՛լ.
Ինչպես լույսի համար՝ շողալ,
Միրող սրտի համար... դողալ.

Նա՛, ում վսեմ տենչի համար
Չկա էլ չա՛փ,
Թի՛վ

вечно гоним судьбою,
только тот оставался самым собою,
кто не кланялся головой седою,
свои краски не разводил водою,
кто свое вдохновенье,
свое призванье
не менял на почести
и на званья.
Для тех душ мятежных,
их дум тревожных,
нет ни ложных мер,
ни оценок ложных.
И добро и зло исчезают словно,
и понятие возраста –
лишь условно.

Перевод Ю. Левитанского

Ու համա՛ր,

Բարի՛ք չկա,

Չարի՛ք չկա

Եվ այլևրս... տարի՛ք չկա:

Геворг Эмин

Դու մի՛ նայիր...

Դու մի՛ նայիր,
Որ ես այսպես խեղճ եմ թվում
Եվ մոլորված,
Եվ վշտահա՛ր.
Կախա՛րդ եմ ես,
Համեմեմի՛ հին ավանդության
Հրաշագո՛րծ սրնգահար...

Ո՛ւր ուզում ես հիմա ինձ տար, –
Օտար երկի՛ր, քաղա՛ք օտար՝
Նյու Յո՛րք լինի,
Բեյրո՛ւթ,
Փարի՛զ.
Եվ... ո՛ւմ ուզում ես՝ հմայե՛մ,
Ո՛ւր ուզենամ՝ ինձ հետ տանե՛մ,
Կախարդանքով երգ ու բառիս:

Կուգե՞ս, կանգնած Բրողվեյում,
Կամ Փարիզի Մեծ Բուլվարում,
«Կոռ՛ւնկ» ասեմ

Волшебник

Не обращай на меня внимания.
Такой растерянный среди людей,
Я – волшебник
Из старого Гаммельна,
Давний дудочник-чудодей...

Забрось меня с дудочкой,
С певучей душой,
В чужую страну,
В город чужой,
Будь то Нью-Йорк,
Париж
Или Рим, –
Все пойдут моею тропой,
Кого захочу поведу за собой,
За песней простой,
Мотив которой неповторим, –
Все потянутся вслед за ним.

Хочешь: выйду на Бродвей.
Хочешь: пойду на парижский бульвар,
«Крунк» спою
Или простую «Нубар-Нубар» –
И Мери будет опять Мариам,

Եվ կամ մի պա՛րզ «Նուբա՛ր-Նուբա՛ր»,
Եվ այս Ժակը՝ Հակոբ աղբա՛ր...
Եվ այս Մերին Մարիա՛մ դառնա,
Այս Պիեռը՝ Պոդո՛ս-Պետրո՛ս,

Կուգե՛ս երգեմ «Քելե՛-քելե՛»,
Ով քնած է – ասեմ «ելե՛ք»,
Ով արթուն է՝ ելնի՛ տնից...
Եվ, ինչքան հա՛յ կա տարագիր,
Գերված ձայնով պատարագիս,
Հայաստա՛ն գան իմ ետնից...

Եվ եթե ես,
Կախա՛րդըս վես,
Մեկ-մեկ այսպես խե՛ղճ եմ թվում.
Այսպես վշտո՛ւտ, այսպես երե՛ր՝

Նրա՛ համար,
Համելնի հին քնգահա՛ր,
Որ մանուկնե՛րն էին հնում
Քո ետնից գերված գնում.
Իմ ետ ից ... միայն ծերե՛ր ը,
Միայն ծերե՛ր ը...

И Пьер – Петросом,
И Акопом – Жак...
Так!
Хочешь: спою «Келе-келе»?
«Кто спит, поднимайся, – твержу я издавна, –
Кто не спит, выбирайся из дому...»
И сколько ни есть армян на чужбине,
Пленные звуками дудки, отныне
За мною потянутся следом – домой...

И если я,
Великий волшебник,
Кажусь ничтожным в пыли земной,
Такой горемыка, такой отшельник, –
То все оттого,
Что дудочник-чудодей
Из старого Гаммельна
Увлекал за собою детей,
А за мною – сказке той вопреки –
Идут лишь одни старики...

Перевод Л. Озерова

Երագում տեսա՝ Մուղնու հին վանքում...

Երագում տեսա՝ Մուղնու հին վանքում,
Ես տանջվում էի, ողջ գիշերն անքուն...

Ես՝ Գևորգ դպիր, ծաղկող ու գրիչ,
Ծնված Աշտարակ քաղցրի կ գյուղակում,
Ես՝ առաջի՛նքս մեղավորներից
Եվ ետնագո՛ւնքս սրբերի շարքում,
Աղոթում էի ու կանչում.

«– Մեղա՛,

Ե՛ս էլ չգիտեմ, թե ինչպե՛ս եղավ. –
Պիտի գրեի «Վասն սուրբ խնկի».
Բայց տաղ եմ գրել «Վասն ծաղկունքի».
Քո աչքերի տեղ,

մեղա՛, Տիրամա՛յր,

Ծաղկել Խաթունի աչքե՛րը խումար.
Սուրբ «Ճառընտիրում», իմ պիղծ թանաքով,
Նոր «Գանգա՛տ» գրել Ֆրիկի հանգով.
Սուրբ մյուռո՛ն կոչել մեղապարտ գինին,
Քնարել մեջլիսն ու հարավ-քամին.

Над древними рукописями

Приснилось мне: в монастыре

Севанском,

Луною полуночной осиянном,
Под ливень и далекий звон копыт,
Дитя рассвета, ненавистник мрака,
Я мучаюсь, Гевор'г из Аштарака,
Художник, летописец и пиит.

Себя я знаю – я земной и шалый,
Я первый среди грешников, пожалуй,
И я последний изо всех святых.
Но я молюсь, молюсь сегодня богу,
Его я призываю на подмогу
В неразрешенных сложностях своих.

Писать молитву поручили в прозе,
А я – я написал стихи о розе,
Не розами, а ладаном дышу.
Трактат о древе страшного распятия
На половине бросил – и опять я
Про древо жизни вечное пишу.

Не знаю, кто меня уж угораздил,
Но вместо глаз твоих – о богоматерь! –

Աղանդավորաց մատյանը պահել,
Իմ խցի որմին՝ վարձա՛կ նկարե՛լ,

Եվ վաղվադակի, սուրբ հավախոսի՛ն
Կանչվել ատյա՛նը կաթողիկոսի.....
.....

Դարե՛ր են եկել ու դարեր՝ անցել,
Քանի՛ հրթիռ է երկինք սուրացել...
Բուե՛րն են վայում Մուղնու հին վանքում,
Իսկ ես... տանջվո՛ւմ եմ դեռ գիշերն անքուն:

Глаза Хума'р, крестьянки молодой,
Я на листах Евангеля рисую,
И все увещевания – впустую!
Ну что ж поделать мне с моей бедой!

Да и беда ли это? Сомневаюсь,
Исправиться совсем не порываюсь,
А прорываюсь к жизни. Здесь – тоска,
Благословляю сладостные миги,
Когда еретиков читаю книги,
Достав их при свече из тайника.

Меня такого создала природа
Не для молитв, а для тебя, свобода,
Свод кельи мою душу не согнет!
Ни отлученья не боюсь, ни плахи!
И не пугают ночью меня страхи,
Что буду вызван на святой синод.

.....
Века прошли в своем движении грозном, –
Уже ракет промчалось столько к звездам!
Но до сих пор не сплю, когда все спит, –
Дитя рассвета, ненавистник мрака,
Я тот же все Геворг из Аштарака,
Художник, летописец и пиит.

Перевод Е. Евтушенко

Աշտարակ գյուղում

Փշատի հո՛տ է գալիս գյուղից,
Աթարի՛, դադձի, մանկությա՛ն հոտ.
Ամեն ոլորան ու ծառուղի,
Մի հո՛ւշ է պահել թանկ ու ծանոթ...

Հուզված շրջում եմ փողոց ու բակ,
Մանուկ օրերըս մտաբերում.–
Իմ հո՛րթն էր կապված այս ծառի տակ,
Այստեղ կորցրի հո լըս սիրուն.

Ահա թթենին, որի ճյուղից
Լացով բռնեցի վերջին պահին,
Երբ սայլը դանդաղ ելավ գյուղից,
Բռնեց Երևան տանող ուղին...

Կուլ տալով արցունքն իմ կոկորդի,
Կանգնում եմ ամեն քարի առաջ,
– Ի՞նչ ես կորցրել, ազի գ որդի,
Հարցընում է մի կուզիկ պառավ:

Деревня пахнет виноградом,
Цветами, пшатом и вином,
Сегодня здесь я с детством рядом
Брожу во времени ином.
Как будто снова, как катушку,
Верчу обратно жизнь свою:
Вот здесь я потерял игрушку,
Вот здесь отец убил змею...
Вот яблоня, за ветвь которой
Схватился с плачем я, когда
Везли в большой, далекий город
Меня из детства навсегда...
Мне тут все дорого и мило,
Любой забытый уголок.
Старуха добрая спросила:
«Не потерял чего, сынок?»
Я, видно, был таким печальным,
Как будто что-то здесь искал...
Старушке доброй отвечал я:
«Да, здесь я детство потерял».

Перевод М. Львова

– Ինչ եմ կորցրե՞լ... է՛հ, ի՛նչ ասեմ,
Որ գտնեմ ա՛յն, ինչ երա՛զ դառավ...
Իմ մանկությո՛ւնն է կորել՝ այստեղ,
Իմ մանկությո՛ւնը, բարի՛ պատավ:

Геворг Эмин

Երգ երգոց

Ես հա՛յ եմ. հին, ինչպես լյա՛ռն այս բիբլիական,
Թա՛ց են ոտքերըս դեռ ջրհեղեղի ջրից,
Իմ սուրբ հո ղն է տեսել Նոյն առաջին անգամ,
Բաբելոնյան Բելը՝ սատակել իմ սրից:

Իմ մատների հե՛տքն է կրում հնադարյան
Քարն առաջին մամոռոտ, որ իմ ձեռքով անցավ,
Եվ, միացած հողին շաղախով իմ արյան,
Արարատյան դաշտում մեհյանի վե մ դարձավ.

Սուրբ մեհյանի, որտեղ արեգակից առաջ,
Ես վառեցի հո՛ւրն իմ ատրուշանում խալդաց,
Երբ Մասիսը ինձ պես դեռ չէր լսել հառաչ
Եվ ծաղկով ու սոսյաց անտառո վ էր պատած:

Իմ նահատակ որդոց արյունից է բուսել
Ամեն ծաղիկ ու ծառ, և այս անտա՛ռն անգամ,
Ամեն բլուր՝ քաջի մի շիրի՛մ է լուսե
Եվ կոթողի բեկոր՝ դաշտի ամեն մի քար:

Ես հա՛յ եմ, հին, ինչպես լյա՛ռն այս Արարատյան,
Հազար տե՛զ է բախվել իմ վահանին ահեղ,

Я – армянин

Я стар, как Арарат. Я – древний армянин.
И башмаки мои от вод потопа влажны.
Здесь Ной топтал снега сияющих вершин,
И Бела грозного сразил мой меч отважный.
И камень, с незапамятных времен
Проросший мхом, я обтесал упрямо,
Чтоб он, моею кровью освящен,
Лег в основание языческого храма.
В долине Арарата на заре
Я, отложив свою кирку и молот.
Огонь затеплил в халдском алтаре...
Я молод был тогда, и Арарат был молод.
Но каждый лепесток в долине стал
багрян, –
Все, что от века было возвращено в ней,
Всходило только на крови сыновней.
Здесь все холмы скрывают прах армян.
Испытанным щитом встречал я натиск
вражий.
Стократ я ранен был и побеждал стократ.
Я – армянин. Я стар, как Арарат,

Փշրե՛լ եմ ես սակայն ամեն սուր ու պատյան
Եվ լեռներիս նման գլուխըս վե՛ր պահել:

Ամեն դար իմ հոգում մի կնճիռ է պեղել,
Որդիներիս ցրել աշխարհով մեկ արար,
Կտրե՛լ ընձյուղ տվող ամեն ծառ ու եղեգ
Արարատըս սուգել հեղեղներում արյան.

Բայց հեղեղից փրկված տապանի պես Նոյի,
Արարատից իջած հայրենիքն իմ քարե,
Որբի համառությամբ ես ապրե՛լ եմ նորից,
Արյունըս յուղ արած՝ կանթեղներըս վառել:

Եվ, վերստին պանդուխտ որդիներիս գտած,
Աչքերըս լիքն արցունք, ինչպես վերքը՝ արնով,
Ավեր բո՛ւյնս եմ շինել, կռել խոփ ու գութան,
Նոր «Մատյա՛նըս» երկնել՝ նոր Նարեկիս ձայնով...

Ես հա՛յ եմ. հին, ինչպես լյա՛ռն այս բիբլիական,
Չե՛ր դիմանա լեռը տառապանքիս հանդեպ,–
Ի՛նձ է խոցել ամեն բռնակալ ու արքա,
Ամեն ելնող Աթիլ իմ երկի՛րն է քանդել...

И голову держу я выше горных кряжей.
Мне каждый новый век страдания приносил.
Кто сыновей моих по всей земле развеял?
Кто Арарат дождем кровавым оросил,
Под корень подкосил ростки,

что я взлелеял?

Я жил, дышал средь выжженных полей,
На щебне пустырей, на черном пепле,
Но кровь свою я превратил в елей
И заново светильники затеплил.
Из множества мечей сковал я лемеха,
Сынам своим вернул отцовскую опеку,
Их скорбь я воплотил в дыхание стиха,
Подобно новому Григорию Наре'ку *.
Я – армянин. Как Арарат, я стар...
И Арарат бы сокрушила сила
Моих страданий. Первый свой удар
Мне наносил любой поднявшийся Аттила.
Я привыкал к резне, веками жил в плену,
Я был, как сирота, в борьбе за жизнь
упорен.
На вспаханную новую целину

Ես, դարերով սովոր կոտորածին, գաղթին,
Ինչպես հավերժ ձյունին գագաթների Մասյաց,
Մի բուռ ցորյան՝ փրկված անցյալի մեծ արտից
Եվ գալիքի բերրի ու խոր հերկին հասած,

Դրած հիմքերն անխախտ վերածնված իմ տան,
Սահմաններըս փռած Բյուրականից... Լուսին,
Այս դարի նոր երգին խառնած երգըս Գողթան,
Գո՛ւյն ու ձև՝ եմ տալիս իմ դարավոր հույսին...

Ես հա՛յ եմ, հին, ինչպես լյա՛ռն այս Արարատյան,
Ես՝ դարերով պանդուխտ իմ հայրենի տնում,
Հայրենական հողում գտած տուն ու ոստան,
Հաղթության ու փառքիս Ոսկեդա՛րն եմ տոնում:

Геворг Эмин

Упала горсть моих тысячелетних зерен.
Благословен мой род, его величье свято,
Изгнанником я был – и Родину обрел.
Я – древний армянин, ровесник Арарата,
Чьей седины крылом касается орел.

Перевод В. Потаповой

Կանգնել ու անթարթ իրա՛ր ենք նայում...

Կանգնել ու անթարթ իրա՛ր ենք նայում
Ե՛ս ու իմ Լե՛ռը.
Հավատն, – ասում են, – լե՛ռներ է շարժում.
Իմ հավատից էլ մոլեգին հավա՛տ, –
Որ Նոյան հայտնի ջրհեղեղի պես,
Նրա գագա՛թն ու լա՛նջն է ողողում...
Եվ սակայն, ավա՛դ,
Լեռն իր տեղո՛ւմն է,
Իսկ ես – ի՛մ տեղում...

Նա իր տեղո՛ւմն է,
Սակայն լե՛ռ է նա,
Իսկ ե՛ս. –
Անե՛ծք իմ անշարժությա՛նն ու
Իմ լռությա՛նը –
Միթե՛ գո՛ւր է, որ նա Արարա՛տ է,
Իսկ ե՛ս... ե՛ս... յա՛ն եմ...

Կանգնել ու անթարթ իրա՛ր ենք նայում
Ե՛ս ու իմ Լե՛ռը.

Моя гора

Стоим мы
И смотрим друг на друга,
Я
И моя гора Арарат.
Вера сдвигает горы –
Так говорят.

Есть ли вера на свете крепче моей?
Есть ли воля упорней,
Как волны потока,
Как море потопа,
От подножья до вершины, где снег,
Вера моя омывает
Любимую гору
За веком век.

Но увы,
Гора не сдвигается с места,
Бесстрастно
Снега на вершине ее горят.
Мы оба стоим неподвижно,
Мы глядим друг на друга.
Я – на нее,
Она – на меня...

Ինչքա՞ն կմնամ ես այս նույն տեղում, –
Սատանա՛ն գիտե, –
Մա՛րդ եմ անցավոր՝
Կանցնե՛մ – կգնա՛մ...
Իսկ լե՞ռը,
Մի՞թե իմ Լե՛ռն էլ պիտի
Նո՛ւյն տեղում մնա,
Ինձ... չմոտենա՛ ...

...Так и будем стоять?
Друг на друга глядеть?
И гора в серебре,
И Эмин уже весь в серебре...

Переиначил бы я пословицу эту:
“Если поэт не может прийти к горе,
То гора должна прийти к поэту!”

Перевод В. Солоухина

Ծերունիներին «Բարի լո՛ւյս» ասա...

Ծերունիներին «Բարի լո՛ւյս» ասա.
Նրանք կհստվ չափ խավարի մե՛ջ են,
Եվ երջանի՛կ են ամեն առավոտ,
Որ դո լրս են գալիս նորից խավարից...

Հարցրու՝ «Ինչպե՞ս գիշերը անցավ». –
Նրանք կհստվ չափ գիշե՛ր են արդեն,
Եվ երջանի՛կ են ամեն առավոտ
Որ այսօր էլ, փա՛ռք աստծո, արթնացա՛ն...

Մի՛ Բարկացնի ծերունիներին,
Նրանք կհստվ չափ Բարկության մե՛ջ են.
Ողջ գիշեր մահին ճակա տ են տալիս
Եվ ուրախ են, որ էլի՛ հաղթեցին...

Եվ բեռ մի՛ դնի նրանց ուսերին, –
Ծերության բեռը հերի՛ք է նրանց...

Памяти отца

Каждое утро: «Доброе утро!» – говори старикам.
Наполовину ушедшие в ночь,
Каждое утро радуются старики,
Что в это утро
Вышли из ночи они.

Спроси: «Как спали вы эту ночь?»
Наполовину ушедшие в сон,
Каждое утро счастливы старики,
Что в это утро
Проснулись они.

Не огорчай ничем стариков,
Огорченных и без того,
Но довольных, что вновь одолели смерть,
Хотя единоборство
И длилось всю ночь.

И –
Не обременяй ничем стариков:
Слабые плечи отягощены
Бременем старости

и без того

Перевод Б. Слуцкого

Ավելի՛ կարճ բառ,
Քան «Ո՛ջ»-ն ու «Այո՛»-ն,
Չկա՛,
Չե՛ս գտնի աշխատում համայն.

Բայց հաճախ,
Կյանքըդ հերիք չի՛ անում,
Մի «Այո »,
Կամ «Ո՛ջ»
Ասելու համար:

Геворг Эмин

* * *

Короче слов, чем «да» и «нет»,
Не сыщешь, хоть пройди весь свет.
Но если молвить нужно «да»
Или отрезать «нет»,—
Нам не хватает иногда
Всей жизни на ответ.

Перевод В. Потаповой

ГЕВОРГ ЭМИН
СТИХИ

Главный редактор РНИ – М.Э. Авакян

Корректор – Э.А. Рухкян

Корректор – Ш.Г. Мелик-Адамян

Компьютерная верстка – А.С. Бжикян

Адрес Редакции научных изданий
Российско-Армянского университета:
0051, г. Ереван, ул. Овсена Эмина, 123
тел./факс: (+374 10) 27-70-52, (внутр. 42-02)
e-mail: redaction@gmail.com

Заказ № 36

Подписано к печати 01.10.2019г.

Формат 60х84_{1/16}. Бумага офсетная № 1.

Объем 7,1 усл. п.л. Тираж 200 экз.